

INVITATION

20

22

Ledertræf

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

PLADS TIL BEGEJSTRING – TID TIL FORANKRING

Tænk hvis *lilleskolerne* ikke fandtes. Ville verden så være et værre sted? Ja, nødvendigvis, hvorfor skulle vi ellers engagere os i at lave et andet skoletilbud end det staten ellers tilbyder. Eller forholder det sig i dag måske snarere sådan, at spørgsmålet om 'verden' er erstattet af et spørgsmål om 'individet'; at den bedre verden – og fællesskabet – må vige for det enkelte barns umiddelbare behov og dokumenterede læring, trivsel og tilfredshed?

Har "what's in it for me" fortrængt "what's in it for us" og så fald, hvor stiller det *lilleskolerne* og spørgsmålet om hvor og hvordan *lilleskolerne* gør en forskel og bidrager til samfundets udvikling – i en bedre retning? For hvad er det lige 'en bedre retning' kan være, hvis den skal tage afsæt i og hensyn til den enkelte? Er det tid til, er der behov for, at vi (igen) finder sammen om hvad vi vil med samfundet, og hvad det er vi vil med vores skoler? Hvad er det vi vil forandre – eller bevare – i det samfund, som *lilleskolerne* er placeret i?

Hvis *lilleskolen* er (mod)svaret, hvad er så spørgsmålet? Hvad er det for forhold/mangler i samfundet, ved de andre skoler, ved børnesynet, ved måden arbejdsmarkedet er indrettet på, ved dominerende politiske bevægelser og tendenser, mv., der gør, at vi samler os om at lave *lilleskole*? Og videre end det: Hvad er det for et menneskesyn, samfundssyn og visioner for det gode liv vi vil forsvare og kæmpe for – og hvor langt vil vi gå? Og hvor langt kan vi gå uden samtidig at spænde skolen og børnene for den vogn, der skal løse demokratiets, klimaets, globaliseringens, migrations, mv. kriser? Eller er det netop meningen?

Der er nok, altid nok, at tage fat på i arbejdet med og i ledelsen af skolens formål: hvor står vi, hvad vil vi, og hvor bevæger vi os hen i en uforudsigelig og til tider uoverskuelig sam- og fremtid? Hvad er det for ledelsesmæssige opgaver og udfordringer, der er knyttet

til at samle skolens aktører om de holdninger og overbevisninger, pædagogiske greb, grundbegreber og tilgange, som er afsæt for at skolen vedbliver at være et relevant og vedkommende bud på skole til tiden? Det skal vi mødes om til dette års ledertræf, så vi hver især (og sammen) kan finde vores egne ben at stå på i de aktuelle skole- og uddannelsespolitiske rationaler og forventninger til skolen: effektivitet og anti-spildtid, testning og dokumentation, udfoldelse af potentialer og kreativitet, UPV, selvbestemt læring og selvansvarliggørelse, arbejdsmarkedsparathed, trivselshøjnelse, dannelse og civiliserethed, indgydelse af kulturel og national identitet, inklusions- og diagnose-iver, mv.

Til årets ledertræf skal vi høre oplæg, diskutere, debattere og dele erfaringer og perspektiver, og vi skal arbejde i grupper og måske endda sidde i rundkreds-pædagogiske rundkredse. Vi skal mødes om lederens rolle, ansvar, mod, vilje og vilkår ift. at forankre og stå på mål for skolens formål – i samtalen om såvel som praktiseringen af skolen.

Vi glæder os til at slå dørene op til årets Ledertræf, hvor I blandt andet vil møde:

*DITLEV TAMM
KASPAR COLLING NIELSEN
LOTTE SVENDSEN
CUMBIAN COLORS
LUCAS CONE
STEFAN HERMANN
MORTEN TIMMERMANN KORSGAARD*

Ledertræffet er planlagt af: Sune Jon Hansen (Lilleskolernes Sammenslutning) i samarbejde med Trine Nielsen (Albertslund Lilleskole), Simon Møller Pedersen (Den lille Skole), Per Schantz og Maria Smidt (Halsnæs Lilleskole) og Sanne Wiedemann (Hillerød Lilleskole)

PROGRAM / ONSDAG DEN 21. SEPTEMBER

10.00

Ankomst

10.45

Velkomst

11.00

*Om konservatisme
og progressivisme
– og relationer
mellem individ,
institution og stat*

Årets træf indledes med et oplæg af Ditlev Tamm, som med afsæt i sit arbejde og liv og virke vil dykke ned i forholdet mellem 'det konservative' og 'det progressive'; mellem at holde fast i noget der var, samtidig med konstant og konsekvent at spørge, nysgerrigt og kritisk, til det der er: statsstyring, udsultning af undervisningssystemet og kulturlivet, stram udlændingepolitik mv. Hvordan sættes vi i stand til hele tiden at spørge til sammenhængskraften i samfundet ud fra rationale bygget på en reel omsorg for det enkelte individs frihed og muligheder for at trives i et samfund, der netop respekterer den enkelte og bevarer den kritiske sans?

DITLEV TAMM er professor emeritus ved Københavns Universitets juridiske fakultet. Som professor i retshistorie har Ditlev beskæftiget sig indgående med retsoppgøret efter anden verdenskrig og den retshistoriske udvikling – og dens implikationer for samfundet. Ditlev deltager som ekspert i en lang række sammenhænge og er også en flittig debattør. Også når det gælder tidens bevægelser – aktuelt det vi måske kan kalde den 'identitetspolitiske vending'. Her har Ditlev bl.a. markeret sig ved at insistere på, at de ældre generationer, der tendentielt står uforstående overfor hvad det egentlig er der sker, og som er opdraget med en overvejende binær forståelse (der er mænd og der er kvinder), husker på, at dannelse og civilisation, er noget som er en proces, der foregår i os alle sammen. Og frem for at se det som 'forfald', så bør vi måske hellere se på det som, at vi er så heldige at leve i en tid, hvor der virkelig sker noget. Så hvad holder vi fast i, og hvorfor, og hvad giver vi slip på og erstatter med noget nyt – og hvorfor? Dét bliver og er jo også et helt centralt afsæt for, hvad det er for en skole – opdragelse og undervisning – der kan, og som vi mener skal, finde sted.

14.00

Verden forfra

Tiden og ikke mindst globaliseringen har vist, at vores værdier ikke er suveræne, at vores økonomiske magt ikke suveræn og at selv vores kulturelle magt ikke er suveræn. Det er heller ikke i samme grad vi borgere i samfundet, der er de progressive og skaber forandringerne i samfundet gennem kampe på arbejdsmarkedet og ideologisk funderet politisk engagement. I dag er de progressive kræfter i samfundet i højere grad kapitalforvaltningen og teknologiudviklingen; dvs. overvejende ikke-ideologiske og apolitiske kræfter. Kaspar Colling Nielsen beskriver i sit arbejde, hvordan vi lever i en tid, hvor vi har mistet magten og følelsen af kontrol over ting; hvor vi har oplevet suverænitetsstab, ikke blot i forhold til resten af verden, men også hvad angår vores eget samfund og i sidste ende vores egne liv. Så hvad stiller vi op? Hvordan genopretter eller starter vi verden forfra?

KASPAR COLLING NIELSEN er forfatter og debuterede i 2011 med bogen Mount København. I denne og sine følgende bøger har han krisen, forfaldet og klimaet som omdrejningspunkter og han arbejder i grænselandet mellem science fiction og kontrafaktiske fortællinger. Hans seneste bog, Frelseren fra Hvidovre, der udkom i efteråret 2021, handler netop om et samfund, der ikke længere magter at løse sine problemer. Hvor står vi som samfund i dag – og hvad skal der til for at redde det? Hvad er fx skolens og kunstens rolle i en verden, hvor alt synes at være drevet af en nyttebetragtning?

16.30

Plads til begejstring – og et møde på tværs

19.30

Middag og aftenhygge

PROGRAM / TORSDAG DEN 22. SEPTEMBER

09.30

Hvis (lille)skolen ikke fandtes?

Tænk hvis skolen ikke fandtes? Dette spørgsmål vil Lucas Cone torsdag morgen tage afsæt i og bruge som fremkalder på tidens skolepolitiske og -praktiske bevægelser og tendenser. Hvilken mening giver skolen i dag? Er det en meningsfuld skole? Og i så fald, for hvem og på hvilken måde? Hvordan står det til med skolen anskuet som et demokratisk fællesanliggende, som vi for de kommende generationers skyld må blive ved med at forholde os kritisk og spørgende til? Hvordan kan vi vedblive at være åbne for og kvalificere pædagogisk, at skolelivet kan leves på forskellig vis?

LUCAS CONE er Ph.d.-stipendiat på Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Afdeling for uddannelsesvidenskab. I dialog med lærere, skoleledere, elever og virksomheder kortlægger Lucas i sit ph.d.-projekt, hvordan forskellige aktører påvirker skolers praksisser, lærer-elev relationer og pædagogiske formål. Som en del af det arbejde spørger Lucas også til pædagogikkens fundament og aktuelle (muligheds-)betingelser: hvilken form for skole er det egentlig vi har indrettet, hvilke interesser tjener den, og hvis vi skulle tænke skolen forfra, hvordan ville den så se ud? Som medoversætter og -redaktør af Nils Christies bog fra 1971, *Hvis skolen ikke fandtes*, har Lucas nogle skarpe og velunderbyggede ind- og tilgange til at klæde denne samtale på.

11.30

Skolen, fællesskabet og demokratiet – i pædagogik og praksis

Hvordan står det til med relationen mellem demokrati og skole? Hvordan kan skole, pædagogik og uddannelse spille en større rolle i forberedelsen og fornyelsen af demokratiet? Hvis det da overhovedet er skolens rolle? Det er spørgsmål som Jonas Lieberkind bl.a. vil komme ind på i dagens andet indlæg og diskussion. Hvordan fordeler det demokratiske engagement sig forskelligt mellem eleverne (og skolens øvrige aktører), og hvad skal der til, pædagogisk og ledelsesmæssigt, for at være (mod)svaret på en stærkt stigende individualisering i samfundet og i skole og uddannelse, hvor fokus på den enkeltes rettigheder, muligheder og frihedskrav undertiden udøver et urimeligt stærkt pres på demokratiet og individets forpligtelser og ansvar i forhold til fællesskabet.

JONAS LIEBERKIND er lektor i pædagogisk sociologi på Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, og han har i sit arbejde og i den offentlige debat markeret sig klart og skarpt ift. demokrati og aktivisme i en tid med krig, populisme, klimakrise og en stærk orientering mod individet i såvel som udenfor skolerne, hvor ansvaret for fællesskabet i stigende omfang viger for fokus på egne muligheder? Nogle af nøgleordene i Jonas' arbejde er håb, handling og politisk engagement og skolens og uddannelsesinstitutioners rolle ift. børn og unges samfundssind, politiske dannelse, demokratiske deltagelse, fællesskaber og nye engagementsformer. Det handler om demokratiets tilstand, vores blinde pletter, hvordan vi sikrer det fremtidige demokrati, og hvordan (lille-)skolerne kan bidrage til at give alle elever forudsætninger for at blive aktive deltagere i et demokratisk samfund?

14.00

*Nye begyndelser:
Om friheden til
at tænke – og lave
skole*

Hvad er frihed overhovedet for en størrelse? Hvad vil det sige at være fri, og hvordan står frihed i relation til størrelser som fællesskab og skole? Det skal vi kigge nærmere på og diskutere i selskab med Morten Timmermann Korsgaard. Vi er frie skoler, men som skoler sætter vi netop grænser for friheden, så hvordan kan vi bidrage til og sikre, at den 'livslange anden fødsel' og den friest mulige tænkning kan få de bedste muligheder for at udfolde sig inden for de rammer, vi som ledere er med til at sætte for skolens opdragende og undervisende virksomhed? Hvad er det for en overgang fra familien til verden, som skolen muliggør – eller måske rettere skal muliggøre?

Det vil **MORTEN TIMMERMANN KORSGAARD**, lektor på Malmø Universitet, give en række perspektiver på. Med afsæt i særligt Hannah Arendts tekster og tænkning, vil Morten spørge hvad skolen i dag skal gøre for at muliggøre denne overgang. Skole og uddannelse har iflg. Arendt, og Morten, som opgave at forberede eleverne på at være med til at skabe en ny fælles verden ved at genfortolke – ikke gentage det eksisterende. Skolen skal derfor også gentænkes, hvis verden skal genskabes. Arendt var optaget af begyndelsen som fænomen og det faktum, at mennesker og ikke mennesket bebor vores lille planet. Dét vil Morten fortælle meget mere om og lægge op til diskussion af.

15.30

*Reproduktion og
mangfoldighed:
hvem og hvad
laver vi skole for?*

Hvad er lilleskolerne, når de ikke er 'modstand'?
Hvad vil vi bruge friheden til at sætte grænser for?
Hvad vil vi i og med samfundet?
Er vi blevet konforme og småborgerlige?
Hvad er vores visioner for det gode liv – og hvordan står de i relation til de elever og forældre, der befolker lilleskolerne i 2022?

Med **LOTTE SVENDSEN**, filminstruktør, manuskriptforfatter og konsulent på Filminstituttet med fokus på fiktion til børn og unge ved roret, sættes rammen for en åben snak om og refleksioner over disse spørgsmål og den virkelighed vi befinder os i. Lotte står bl.a. bag filmene Bornholms Stemme, Tid til forandring, Max Pinlig og har desuden også instrueret DR2-serien Emmas Dilemma. Som afsæt for vores snak vil hun introducere til sine perspektiver på forholdet mellem reproduktion og mangfoldighed i skolen og give sit bud på en målrettet filmuddannelse, der kan sikre mangfoldighed og 'gå imod indavl'. Vi vil komme omkring begrebet klasse og, hvis teknikken tillader det, få vist nogle filmeksempler, hvor det lykkes at få nogle i spil der normalt ikke får dagsordenen.

19.30

*Festmiddag, musik, dans og hygge
Musik v. Cumbian Colors*

PROGRAM / FREDAG DEN 23. SEPTEMBER

09.15

*Lilleskolernes
Sammenslutning
har ordet*

I fællesskab vil sekretariatet og bestyrelsen samle op på, hvad der aktuelt går for sig i foreningen og det skolepolitiske landskab.

SKRIFTLIGHED I EN MUNDTLIG KULTUR

Som en del af foreningens session vil sekretariatet give et oplæg omkring skriftlighedens rolle og vigtighed i sager af ansættelsesretlig karakter. Hvordan stiller man skolen, sig selv som leder, såvel som de ansatte bedst i sager, der enten har eller kan (for)ventes at få ansættelsesretlig karakter?

11.00

*Lilleskoler i en
varm tid*

Til at afslutte årets træf har vi inviteret Stefan Hermann, der med afsæt i sin seneste debatbog, *I en varm tid*, vil pege på og perspektivere, hvordan en række forfaldstendenser i tiden, en *overophedning*, kan danne afsæt for at vi korrigerer de værste vildfarelser og måske endda etablerer en eller anden form for håb i det 'trætte' selv og det 'hårdt prøvede' kollektiv. Klangbunden i Stefans samfundsdiagnose er, at noget har forskubbet sig, både i vores forhold til naturen, til hinanden og til os selv; vi har forsømt vores forhold til naturen, vores samtale med hinanden, og endeligt har vi det også svært med os selv – ikke mindst de unge, som er plaget af en udtalt sensitivitet, der gør det vanskeligt at navigere i en præstationskultur, hvor ubehag og uformåenhed behandles som en sygdom og ikke erkendes som et grundvilkår. Men der er håb og veje at gå ift. en *nedkøling*.

Til daglig fungerer STEFAN HERMANN som rektor for Københavns Professionshøjskole, og han har været en helt central og ganske væsentlig stemme i de senere års skole- og uddannelsesdebat. Altid indtagende en position, der er vanskelig at sætte mærkat på. Og svær at anklage for at være fastlåst i en fordom eller intellektuel dovenskab. Mon ikke Stefan nok skal få sendt os godt ud ad døren og hjem fra træffet – med håb for både individet, fællesskabet, skolen og samfundet.

12.30

Frokost og tak for i år

PRAKTISK INFO:

LEDERTRÆF 2022
21. – 23. SEPTEMBER PÅ SONNERUPGAARD GODS,
TØLLØSEVEJ 53, 4330 HVALSØ

Ankomst onsdag den 21. september kl. 10.00
– programmet starter kl. 10.45

Afgang fredag den 23. september kl. 12.30

Tilmelding til træffet skal ske via post@lilleskolerne.dk

Pris: 6500 DKR

Tilmeldingen er bindende.
Kursusafgiften opkræves, når tilmeldingen er modtaget.

Tilmeldingsfrist: fredag den 2. september.

Forplejning: Der serveres morgenmad torsdag og fredag morgen fra kl. 08.00 – 09.00, frokost serveres onsdag og torsdag kl. 13.00 og fredag kl. 12.30. Der vil være lidt at styrke sig på ved ankomst onsdag og mon ikke også der vil være kage om eftermiddagen både onsdag og torsdag? Kaffe, te og vand vil der hele tiden være. Aftensmad vil der naturligvis også være, det fremgår af programmet, og aftensbar med mulighed for at forsyne sig yderligere. Vi kommer ikke til at mangle noget.

Lilleskolernes Sammenslutning
Schillerhuset
Nannasgade 28
2200 København N

Tlf. 28743329

www.lilleskolerne.dk
post@lilleskolerne.dk